

አማና

ዳር - አል - ኑር

ጸሐፊ

ካሊፋ ሐማድ እስማዕል

ዓብዱልቃድር ሙሐመድ አዋል

الأمانة

دار - النور

خليفة حمد اسماعيل

عبد القادر محمد أول

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ካብቲ ብሉጻት ጠባያት እስልምና ካብ መሰረታት ናይዚ ዲን ዝገበሮ፡ ሓዲ ኣስላማይ የእዳዉ ናብቲ ንሱ ዘይውንኖ ነገር ከየቃምት፡ ዘይናቱ ከይድሊ፡ ወይ ድማ ኣማና ክሕሉ እዩ። ሓዲ ካብቲ ዝዓበየ ኣማና ረቢ (ሱ.ወ) ንወዲ-ሰብ ዘሰከሞ ኩሉ ጉቡኣት ናይ ኣላህን ግቡኣት ፍጡራትን ከማልእን ክሕልውን እዩ።

إنا عرضنا الأمانة على السماوات والأرض والجبال
فأبين أن يحملنها وأشفقن منها وحملها الإنسان إنه كان
ظلوما جهولا

ኣማና (ሕድሪ)፡ ሓዲ ካብቲ ቀንዲ መለልይን መግለጽን ናይ ኣንብያእን ርሱላትን እዩ። ሰይድና ኑሕ፡ ሁድ፡ ሳልሕ፡ ሉጥ፡ ሹዓይብ፡ ኩላቶም

ንህዝቦም፡ ኣነ እሙን ልኡኽ ናባኹም እዮ ከምዝበልዎም ረቢ (ሱ.ወ) ኣብ ቁርኣን ይገልጸም፡-

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ

ሰይድና ሙሐመድ (ሰ.ዓ.ወ) ቅድሚ እቲ ረቢ (ሱ.ወ)፡ ናይ ኑቢይነት መዓርግ ሂቡ ልኡኽ ክኾኑ ምሕጻዮም፡ ኣብ ሂወቶምን ኣብ ቅድሚ ህዝቦምን፡ ብእሙን ይፍለጡ ነይሮም፡፡ ኑቢይ ኮይኖም ምስ ተላኣኹ፡ ህዝቦም ተጻቢኦምም፡ ኣከላቢቶምም፡ ዓዶም ገዲፎም ንመዲና ከም ዝስደዱ ጌረሞም ክነሱም፡ ኣብ ኢዶም ዝነበረ ኣማና፡ ንሰይድና ዓሊ ውክልና ብምሃብ ብሕድሪ ዝተቐበልዎ ንብረት ኮነ ገንዘብ ናብ ዋንኡ ከብጽሕሎም ተማሕጺነሞም ንመዲና ተጎዓዙ፡፡

إن الله يأمركم أن تؤدوا الأمانات إلى أهلها وإذا
حكمتم بين الناس أن تحكموا بالعدل

ረሱል (ሰ.ዓ.ወ) ኣገዳስነት ኣማና ልዑል ምዃኑ ንምግላጽ፡ ኣብ ዝኾጠብዎ ግዜ፡ "ውዕል ዘይብሉ

ዲን የብሉን፡ አማና ዘይብሉ (ሕድሪ ዘየኸብር) እምነት(ኢማን) የብሉን" ይብሉ ነይሮም። አማናን ኢማንን ክልተ ዘይነጻጸላ ባእታታት ኮይነን ሓንቲአን እንተጠፊአ፡ እታ ሓንቲ'ውን ዋጋ የብላን። ረሱል (ሰ.ዓ.ወ) ኣብ ሓዲስ፡ "አማና እንተጠፊኡ ምልክት ምቕራብ መዓልቲ ቅያማ እዩ" ኢሎም። ኣብ ካልእ ሓዲስ፡ "በቲ ነብሰይ ኣብ ኢዱ ዝኾነት ኣላህ ይምሕል ኣለኹ፡ እቲ እሙን ዝከሓደሉ፡ ከሓዲ ዝእመነሉ፡ ሓቀኛ ዘይእመነሉ፡ ሓሳዊ ድማ ከም ሓቀኛ ዝእመነሉ፡ ዋጋ ዘይብሉ ሰብ ድማ ጉዳይ ብዙሓት ሓላፍነት ዝወቦ ግዜ ከይመጸ መዓልቲ ቅያማ ኣይክኣክልን እዩ፡ " ኢሎም። አማና ንኸንሕሉ፡ ኣረጊትና ኮነ ጎበዝና፡ ሰብኣይና ኮነ ሰብይትና ንኹላትና ይምልከትና እዩ። ኣብ ሞንጎናን ኣብ ሞንጎ ኣላህን፡ ኣብ ሞንጎናን ኣብ ሞንጎ ካልኦት ፍጡራትን አማና ኣለና ንሓልዎ፡ ሰላት አማና እዩ፡ ሰያን አማና እዩ፡ ሰደቓ አማና እዩ፡ ሓጅ አማና እዩ፡ ኩሉ ሸሪዓ ዝኣዘዙ ነገር አማና እዩ። እዚ ኩሉ ኣብ ክሳድና ተንጠልጢሉ ዝርከብ አማና እዩ አማናና ድማ ከነብጽሕን ከነተግብርን ይግበኣና። ብሕድሪ

ዝተወሃብካዩ ነገር፡ ሕድርኻ ኣብ ግዜኻን ሰዓትካ ኣብጽሕ፡ ዝጠለመካ ኣይትጥለም፡፡

ክቡራት ሙስልሚን!

ሓዲ ካብቲ ኣማና፡ ግቡእ ሰብ ኣብ ግቡእ ቦትኡ ከተቐምጦ እዩ፡፡ ንመሪሕነት ትመርጾ ሰብ ዝግበኦ ክኸውን ይግባእ፡ ረሱል (ሰ.ዓ.ወ) ነዚ ኣመልኪቶም፡ ንሓዲ ሰብ ብሰንኪ ትሕዝትኡ፡ ዓሌቱ፡ ወለድኡ፡ ብሰንኪ ሰዓብቱን ህቡብነቱን ንመሪሕነት ንኸይነምጽኦ ኣጠንቂቆምና እዩም፡ እዚ ኩሉ ዝጠቐስናዮ መምዘኒ ክኸውን ከምዘይክእን፡ እቲ መምዘንን መዐየርን ካልእ ምዃኑ እስልምና ኣነጺሩ ሓቢሩና ኣሎ፡፡ ኣርባዕተ ጠባያት ድማ ከማእል ከምዘለዎ ይነግረና፡ ሓያል፡ እሙን፡ ንህዝቡ እንታይ ከምዝጠቐሞን ይጎድኦን ዝፈልጥን፡ ዘብዐኛ (ሓላውን) ክኸውን ኣለዎ ንህዝቡ ዝሕሉን ዝከናኸንን፡፡

ሰይንና ሙሳ ኣብ መድየን፡ ሓንቲ ካብተን ክልተ

ዝሓገዝን ኣዋልድ ነቦኣ ከምዚ ክትብል ሓደራ ኢላቶ፡
 "ኣንታ ኣቦይ ምሳኻ ኣስረሓዮ (ቁጾሮ፡ ሓላፍነት
 ኣሰክሞ) ምኽንያቱ (ሰይድና ሙሳ) እሙንን ሓያልን
 እዩ" በለቶ።

قالت إحداهما يا أبت استأجره إن خير من استأجرت
 القوي الأمين

ነዘን ጠባያት ዘማልኦ ሰብ፡ ገንዘብ ኣብ ምምሕዳር
 ኣማና ኣለዎ፡ ኣብ ስርሑ ጽፉፍ፡ ዘየጠፋፍእ፡
 ዘይሰርቕ፡ ዘይሕሰውን ዘይምዘምዘን እዩ። ሰይድና
 ዩሱፍ (ዓ.ሰ) ንንጉስ ግብጺ መኻዚኖ ግብጺ
 ከማሓድር ስልጣን ሃበኒ ኢሉ ክምሕጸኖ እንከሎ፡
 እሙንን ተኸናኻንን፡ ንህዝቢ ዝጠቅሞን ዝነድኦን
 ከምዘፈልጥ ኣነጺሩ ሓቢሩ እዩ የእሚንዎ።:قال

اجعلني على خزائن الأرض إني حفيظ
 عليم

ንሓይልን እምነትን ኣብ ሓደ ኣጣሚሩ ከንጸባርቕን

ዝኸእል ሰብ ውሑድ እዩ፡ ምኸንያቱ ሓያል መብዛሕትኡ ጊዜ ዓማጺ እዩ። እምነትን ሓይልን ብሓደ ከማልእ ዝኸእል ሰብ እንተተረኺቡ ንሱ ቀዳምነት ይወሃቦ። ሓደ ሓያል ሓደ ድማ ኣማና ዘለዎ ሰብ ንመሪሕነት እንተተሓጸዮም፡ ኣየናዮም ንህዝቡ ይጠቅም፡ ኣየናዮም ከ ዝወሓደ መጉዳእቲ የስዕብ ኣብ ሚዛን እቐሚጥና ክንፈርድ ይገበኣና። ስለዚ ሓደ ሰብ ስልጣን ሂብካ ኣብ ኩርሲ ኮፍ ቅድሚ ምባልካ፡ ዝበዝሕ ክፋላት ካብዘን ጠባያት ከማለኣ ይግባእ። እንተኾነ ሓደ ሓይሊ ዘይብሉ ኣማና ዘይእንታዩ፡ ፍልጠት ዘይምልከቶ ክእለት መሪሒነት ዘይመለላይኡ ኣብ ስልጣን እንተኣምጺእካዮ፡ እቲ ዝኸፈኦ ናይ ጥፍኣት ጥፍኣት እዩ።

ብተወሳኺ፡ ኣነ ስልጣን ይደሊ ኣለኹ ንመሪሕነት ሕረዩኒ ዝብል ሰብ፡ ስልጣን ንኸጭብጥ ሃነፍነፍ ዝብል ንዓኣ ክብል ከይደቀሰ ዝሓድር ስልጣን ኣይወሃቦን ኢሎም ረሱል (ዓ.ሰ.ወ)።

ሓደ ግዜ ረሱል (ሰ.ዓ.ወ) ንዓብዱራሕማን ኢብኒ ሰመራ: " ያ ዓብዱራሕማን ስልጣን ሃቡኒ ኢልካ ኣይትሕተት: ሓቲትካያ እንተተዋሂብካያ ብሕድሪ ተቐቢልካ ማለት እዩ: ከይሓተትካያ እንተመጸኣትካ ግና (ንሱ እዩ እቲ ዝበለጸ): ሓገዝ ድማ ካብኣም ትረክብ" በልዎ::

ሓደ ግዜ ክልተ ሰብኡት ናብ ረሱል (ሰ.ዓ.ወ) ብምምጻእ: "ያ ረሱሉላህ ካብቲ ረቢ ዝሃበካ ገለ እንዶ ሓላፍነት ሃበኒ" ክብሉ ነፍስወከፎም ሓተቱ:: ረሱል (ሰ.ዓ.ወ) ነዚ ምስ ሰምዑ: "ወላሂ ንስልጣን ብሂጉ ሃንቀው ኢሉ ዝጠለባ ኣይንህቦን ኢና" በሉ:: ክሳብ እታ መዓልቲ ሞቶም ድማ ዝኾነ ናይ ስልጣን ቦታ ከይሃብዎም ሓለፉ::

ሓደ ጊዜ ኣቢዘር ዝተባህለ ሰሓቢ (ረ.ይ): ናብ ረሱል መጸኡ: "ያ ረሱሉላህ: ገለ ከበርክት ዶ ስልጣን ኣይትህበንን?" ምስ በሎም: ኣብ ኣፍልቡ እንዳጠፍጠፉ: "ያ ኣባዘር: ንስኻ ድኹም ኢኻ: እዚ (ስልጣን) ኣማና እዩ: ኣብ የውመልቕያማ ድማ ብጀካ እቲ ብግቡእ ኣብ መዓላ ዘውዓላ

እንተዘይኮይኑ ጣዕሳን ጋሂን'ዩ ትርፋ" በልዎ።
 ሓደ ህዝቢ፡ ብሰንኪ ሸሙ፡ ብሰንኪ ዓሌቱ፡ ብሰንኪ
 ትሕዝትኡ፡ ብሰንኪ ትውልዱን ዘንኡን ወይድማ
 ካልእ ከምኡ ዝኣመሰሉ መምዘኒንታት ተጠቂሙ
 ንመሪሕነት ዝመረጸ፡ ንኣላህን ንሙእምኒንን
 ከምዝኸሓደ እዩ ዝሕሰብ ኢሎም።

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا
 أَمَانَاتِكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ (27) وَعَلِمُوا أَنَّ أَمْوَالَكُمْ
 وَأَوْلَادَكُمْ فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

28)'

ክቡራት ሙስልሚን!

ኩላትና ከንፈልጥ ይግበኣና፡ ስልጣን በራሲ፡ ሃብቲ
 ሓላፊ፡ መንነት ተረሳዒ፡ ሓይሊ ድማ በናን ተቐያርን፡
 ኩላትና ከምታ መጀመርታ ኣላህ ዝኸለቐና
 ብዕርቃንና ኣብ ቅድሚ ሓደ ኣላህ (ዓ.ወ) ደው
 ኢልና ክንሕተት ምዃንና። ከምታ መጀመርታ
 ዝፈጠርናኩም ንውልቅኹም፡ ኩሉ ዝነበረኩም

ትሕዝቶ፡ ሸመት፡ ገንዘብ፡ ውላድ፡ ንድሕሪት
ገዲፍኩም መዲእኩሙና ክብል እንከሎ ኣላህ (ዓ.ወ)
ኣብ ቁርአን፡-

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فَرَادَىٰ كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكْتُمْ
مَا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ ۖ وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ
شُفَعَاءَكُمْ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ ۗ لَقَدْ
تَقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ

ኣብ መዓልቲ ቅያማ፡ ሸምካ ኣይወሓሰካ፡ ወለዶኻ
ጸግዲ ኣይኮኑኻ፡ ገንዘብካ ኣይሕተተልካ፡ ሰራሕካ
ሓሚቻ ጸቢቻ፡ ንዓኣ ሒዝካ ኣብ ቅድሚ ኣላህ ደው
ትብል፡ ብሸምካ ተጸዊዕካ ንሕቶ ትቐርብ፡፡
ስለዚ ኣንታ ኣማና ተሰኪምካ ዘለኻ፡ ኣማናኻ
ኣብጽሕ፡ ኣዱንያ ሓላፊት ምኻና ዘክር፡ ንኹሉ
ግቡኡ ከም ግቡኡ ኣብጸሓሎም፡ ርዝነትን ክብደትን
ኣማና ኣስተውዕል፡፡

اللَّهُمَّ آتِ نَفُوسِنَا تَقْوَاهَا وَرَزَقَهَا أَنْتَ خَيْرُ مَنْ رَزَّكَهَا أَنْتَ
وَلِيُّهَا وَمَوْلَاهَا اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ وَمِنْ
قَلْبٍ لَا يَخْشَعُ وَمِنْ نَفْسٍ لَا تَتَّسِعُ وَمِنْ دَعْوَةٍ لَا
يُسْتَجَابُ لَهَا